

a tetőre, de a keresztre Jézust szegezték fel. Simon odatette a vállát, segített neki, de az a kereszt a Jézusé, csak egyedül az övé volt.

Nagy személyiségek a sorsvállalásban nőnek magasra. Születésünket, életünket és halálunkat vállalunk kell. Vállalni kell az embereket, akik között születünk, s a földet, ahol élünk és meghalunk.

Vannak, akik nem vállalják népüket, földjüket, sorsukat és elfutnak előle, de hová? Önmaga elől ki menekülhet el?

Érzed-e, tiéd itt a gyökér, mely köti a földet, a csillagok az égen, s a sírok a dombokon. Ne tagadd meg, ne légy hűtlen, mert a tiéd.

Gyökereinket vállalunk kell, hogy biztosan állhassunk a földön. Vállalunk kell részünket a munkából, a kötelességek teljesítésében. A legtöbb kárt mindig azok okozzák a közösségnek, akik észrevétlenül átcsúsztatják mások vállára kötelességeiket, terheiket. Nem csoda, hogy egyesek idegileg idő előtt kikészülnek, felmondják a szolgálatot. Vállald hát gyökereidet, melyek e földhöz kötnek téged és vállald kötelességeidet, amelyeket csak egyedül te teljesíthetsz. Az általad megélt életben, az általad elvégzett munkában nő, szépül és tökéletesedik az ember világa Isten országává. Ámen.

SZÁSZ FERENC

KINEK MONDANAK AZ EMBEREK?

Mt 16,13—17

Minden vallásra jellemző az, hogy érdeklődéssel fordul nagy személyiségei, elősorban alapítója felé. Ez alól a kereszténység sem kivétel.

Bár szerintünk vallásunk lényegét Jézus tanítása és nem az ő személyéről vallott felfogás határozza meg, mi is szeretnénk minél többet tudni tanítómesterünkről. Arra a kérdésre, hogy ki volt Jézus, hosszú időn át elsősorban a hivatalos egyházi tan, a dogma és a hit válaszolt, de néhány évszázada polgárjogot nyert a válaszadásban a történelmi vizsgálódás és az értelem is. Az eredmény közismert: a keresztény világ megosztottságának legfőbb oka a Jézus személyéről vallott eltérő felfogások szembenállása. Az ár, amelyet „kíváncsiságáért“ fizetett a kereszténység, óriási; mégsem tehetjük meg azt, hogy eltekintsünk a kérdéstől. Nem mindegy, nagyon is lényeges, hogy kinek mondjuk Jézust. Tartozunk a válaszadással már csak azért is, mert a felolvasott bibliai történet szerint magát Jézust is érdekelné a feleletünk. „Engemet, embernek Fiát, kinek mondanak az emberek?“ — szegezte tanítványainak a kérdést Cézárea-Filippi határában Jézus, s anélkül, hogy ezzel ember volta mellett próbálnék érvelni. Ma is meglepően élőnek érzem azt az őszinte, palástolatlan kíváncsiságot, amellyel ezt teszi. Nem kételkedhetünk benne: Jézus számára nem volt közömbös az, hogyan vélekednek róla kor-

társai és tanítványai. Kérdése közelebb visz személyiségének megismeréséhez, megértéséhez és nemcsak abban az értelemben, ahogy egyéni hitünk vagy felekezeti hovatartozásunk szerint válaszolunk rá.

Jézus Czézárea-Filippi mellett az élet, a vallás egyik mellékesnek tűnő, de annál fontosabb kérdését fogalmazza meg, s úgy érzem, aki jézustanítványnak vallja magát, annak önmagára nézve is fel kell tennie időnként ezt a kérdést. Amúgy is rá vagyunk kényszerítve: közösségi lények vagyunk, nem élünk légüres térben, és természetes, hogy embertársaink megítélnek bennünket. Számunkra sem közömbös, kinek mondanak minket az emberek. Felebarátaink rólunk alkotott véleménye hatással van az érzelmi életünkre, visszahat cselekedeteinkre. Hatása alól még akkor sem tudjuk kivonni magunkat, ha önértékelésünkben az önismeret játssza a döntő szerepet, s ez kellőképpen őszintének és tárgyilagosságnak is bizonyul. Szükségünk van a kívülállók véleményére, hogy életünk a pusztá tettek alapján is elbírálást nyerjen, s az sem lényegtelen, hogy a vélemény egyben azt is minősíti, aki kinyilvánítja. Az, hogy ki kiről mit mondott, olyan közérdeklődést vált ki, hogy beteges terjesztése, a pletyka, talán sohasem fog eltűnni, pedig mindnyájan elítéljük.

Az, hogy hogyan viszonyulnak Jézus kérdéséhez, egyben osztályoz is bennünket. Vannak, akik tagadják, hogy érdekelné vagy befolyásolná őket embertársaik róluk alkotott véleménye. Egyrészt azok éreznek így, akiket valamilyen oknál fogva a közösség ítélete kizárt és kiközösített, és ez mélyen megsebezte őket. A megbélyegzett ember dacból nem tartja többet kötelezőnek magára nézve a közösségi ítékezésben megnyilvánuló normákat. Embergyűlölővé válik s a többség véleményének visszautasítása bosszúállás és öngazolás is egyben. Az úgynevezett bukkott emberek tartoznak e csoportba, a „nékem immár minden mindegy“ álláspontjára helyezkedők, akik sebzettségüket, csalódásukat leplezik közömbösségük kinyilvánításával. Mások, épp ellenkezőleg, azért vetik meg a közösség véleményét, mert felette állónak érzik magukat. Kivételezett fontosságot tulajdonítanak saját személyüknek, s megalázónak érzik, hogy mások véleményéhez igazítsák életüket: szabadságuk, függetlenségük korlátozását látják benne. Az újtó, a próféta, a lángész világa az ilyen lázadóké, akik küldetésük tudatában minden megszokottat elvetnek. Mégsem mondható el e csoportról sem, hogy teljesen függetlenítette volna magát embertársai véleményétől, sőt az ide tartozókat talán az átlagosnál is jobban érdekli, hogy mit mond róluk a világ. Általában hosszú időnek kell eltelnie, amíg kétség nélkül ki lehet jelenteni valakiről: „nagy valaki ez, vagy nagy senki“ (Ady).

Az emberek nagy többségével kapcsolatosan azonban ez a kérdés fel sem merül. A legtöbb ember figyelni, számon tartja, hogy mit mondanak róla az emberek és igényli is a véleménynyilvánítást. Pascal szerint semmi sem befolyásolja annyira az emberi életet, mint a hiúság, és tény, hogy cselekedeteink legfőbb mozgatórugója a legtöbbször az, hogy mit várnak tőlünk és hogyan bírálják el cselekedeteinket. Innen pedig Pascal szerint, már csak egy lépést kell megtenni ahhoz, hogy mindenkinek tetszeni akarjunk, hogy minden kimondott vagy várható véleményhez alkalmazkodjunk. A hiú emberből nagyon könnyen lesz bábú, akit ezer láthatatlan szállal köt és mozgat a külső világ. Veszélyes állapot ez, mert ilyen esetben a jó és a rossz közötti választás már egyáltalán nem áll a mi hatalmunkban.

Íme, nem is olyan könnyű magunkra nézve feltenni és megválaszolni Jézus kérdését, eligazodni önismeretünk és a rólunk alkotott vélemények kettős kúszá labirintusában. Ráadásul a hívő embernek mindenkor hozzá kell tennie mindezekhez egy harmadik kérdést is: hogyan ítéli meg őt Isten? A vallásos ember tudja, hogy üdvössége szempontjából ez a döntő és meghatározó.

Az útvesztőből ki lehet találni, s ha Jézust idéztem beszédem elején, nem véletlenül tettem ezt. Induljunk ki abból, hogy Jézust nem tudnánk besorolni sem az embertársaik véleményére nem sokat adók, sem az annak túlságosan nagy fontosságát tulajdonítók közé. Jézus számon tartotta, mit gondolnak róla az emberek, de ez nem tudta kimozdítani őt meggyőződéséből. Alázatos volt a megalázottak sebzettsége nélkül és lángész a zseni különködéseivel nem törődve. Szolgáló ember volt, de nem volt benne semmi szolgálai. Hogyan tudta mindezeket az ellentéteket egységbe fogni és kibékíteni Jézus?

Abból kell kiindulnunk, hogy Jézusnál jobban kevés ember ismerte önmagát. Ő nem azért kérdezte, hogy kinek mondják őt az emberek, mert bizonytalanságban volt önmaga felől. Számtalanszor kijelentette önmagát. Axiomatikus tömörségű vallomása mellett: „Én és az Atya egy vagyunk“, szebbnél szebb kijelentésekben teszi ezt. A kételkedő Tamásnak így ad útbaigazítást: „Én vagyok az út, az igazság és az élet; senki sem mehet az Atyához, hanemha én általam.“ Pilátus előtt méltóságteljesebb és hidegebb csengésű az ő hitvallása: „Én azért születtem, és azért jöttem e világra, hogy bizonyosságot tegyek az igazságról.“ A názáretiek előtt Ézsaiás prófétát idézve fogalmazza meg életprogramját: „Az Úrnak lelke van én rajtam, mivelhogy felkent engem, hogy a szegényeknek az evangéliumot hirdessem, elküldött, hogy a töredelmes szívűeket meggyógyítsam, hogy a foglyoknak szabadulást hirdessek és a vakok szeméinek megnyílását, hogy szabadon bocsássam a lesújtottakat...“ Nem volt még ember, aki jobban ismerte volna küldetését és szilárdabban hitt volna abban! Jézust Isten akaratának teljesítésétől semmiféle külső vélekedés nem tudta volna eltéríteni: nem tartott számot arra, hogy másoknak tetszedjen és nem rémítette el a nyílt fenyegetés sem. Távol állott tőle úgy a bizonytalanság, mint a hiúság! Miért érdekelte mégis, hogy kinek mondják őt az emberek?

Jézus kérdését épp hivatásával való teljes azonosulásából érthetjük meg. Istenországa eszméjének hirdetésére tette fel életét, s abban a rövid időben, mely tanítói munkája megkezdésétől eltelt, másként nem mérhette volna le azt a hatást, amelyet fellépése kiváltott: csak az igazolhatta, hogy jó úton halad, ha személye nem maradt közömbös, érdekelte, foglalkoztatta, állásfoglalásra és véleménynyilvánításra készítette az embereket. Péter válasza a visszhangot jelentette számára, próféciájának visszaverődését az emberi lelkek faláról, s azt hiszem, megnyugtatta Jézust. Igazolta, hogy tekintélyt vívott ki magának, hiszen nem akárkivel mérték őt össze: Keresztelő Jánossal, Illyéssel, sőt, a várva várt Messiással azonosították. A test és vér emberén túl meglátták benne az élő Istennek fiát!

Kinek mondanak engem az emberek? Jézus egykori kérdése a keresztény élet része ma is. A hívő ember számára nem elegendő, ha életét a külső vélemény oly gyakran ingadozó, ellentétes változásaihoz igazítja. Az sem megoldás, ha elefántcsonttoronyba vonul s csak azzal törődik,

amit — szintén nem csálthatatlanul — önmagáról gondol. Életünket nem alapozhatjuk sem külső, sem belső esetlegességekre. Az igazi keresztény élet akkor kezdődik, amikor az ember túljut a passzívításon; nem azért él, hogy „látva lássák“, hanem hogy láttasson. Keresztényként élni a világban Isten felmutatását jelenti. Amikor felebarátaink megítélnék, és csak ezt az ítéletet érdemes és kell figyelembe venni, Isten felé megtett utunkat mérjük fel, azt, hogy hogyan adtunk helyet Isten akarátának életünkben. Bennünk nemcsak a hús-vér ember, hanem az élő Istennek a gyermeke is megmérettetik. Ha rosszat mondanak reánk, — akár a gyermek az ő szüleire, — árnyékot vetünk Istenre, szégyent hozunk rá. Amikor sikerül kivívnunk jószágunk által felebarátaink elismerését, Isten világosságát növeljük a földön. Nem véletlen, hogy Jézus olyan határozottan fogalmazta meg tanítványaira nézve is a róluk alkotott vélemény fontosságát: „Ti vagytok a világ világossága. (...) Úgy fényltek a ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák a ti jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat.“

Életünk folytonos istentisztelet, tanítás, példázat s felebarátaink szeme előtt és részvételével zajlik: ezért kell állandóan számon tartani, hogy kinek mondanak minket az emberek. Isten világosság, s hordozói által nem homályosulhat el s nem silányulhat rivaldafénnyé az égi fény! Nemcsak Isten visel gondot reánk, mi is gondviselői vagyunk az ő nevének, részesei az élő Isten diadalának vagy bukásának az emberi szív-
vegekben!

Jézus kérdésére a keresztény egyház egymilliárd Pétere tartozik válaszolni s nemcsak hitvallásában: életével és életében, lélekben és igazságban.

Isten a mi Atyánk. A gyermek szeretetével törekedjünk arra, hogy mindenkor az élő Isten fiának tartsanak minket az emberek. Így szerezzünk örömet és dicsőséget az Ő nevének! Ámen.

ÁLDOTT ADÓSSÁG

Róm 13,7—8

Nem látok bele senki zsebébe, nem tudom azt sem, ki mennyi pénzt őriz otthonában vagy a takarékpénztárban. Bevallom, nem is érdekel: anyagi helyzete mindenkinek személyes ügyét képezi, ott és azzal beszél róla, ahol és akivel kedve tartja. Belelátok azonban az emberi szívbe, s ez fölöslegessé is teszi a pletykaízü kíváncsiszkodást, amely nem is illene a templomhoz. Általánosan beszélek hát önmagunkról, az ember-ről, aki mai életkörülményeink között, hála Istennek nem ismeri már csak emlékeiből a régiak könnyes szegénységét. Megvan a mindennapi kenyerünk s gyermekeinknek öreg napjainkra tartalékolni is tudunk kezesetükből. Ennek ellenére nemcsak ismerjük még, de át is tudjuk érezni azt a mondást, mely szerint mindent el lehet leplezni, de a szegénységet rejtegetni a legkilátástalanabb vállalkozás. Aki valaha is pénz-